

GRADSUDTRYK

Af Torben Thrane (Handelshøjskolen i Århus)

Indledning og problemafgrænsning

Adjektivsyntaks og –semantik er kompliceret. Der er mindst fem forskellige forslag til syntaktisk analyse af sammenhængene imellem D, A og N i nyere generativ litteratur¹, især mhp kongruens- og afledningsforholdet imellem attributive og prædikative adjektiver. Men det er ikke disse forhold jeg vil se på her, så jeg vil blot gå ud fra en basal struktur som

- (1) Han/den er {Prædikativ}

En anden syntaktisk knast – i det mindste for det klassiske generative paradigme – drejer sig om komparativernes mulige diskontinuitet, som i

- (2) Han er **bedre** til at spille bridge **end** til at lave mad

Den slags problemer søges løst ved flytning, og forudsætter således akcept af transformation.

Adjektivsemantik er kompliceret, specielt hvad angår gradsadjektiver som *stor*, *bred*, *dyr* og *god*. Det skyldes især et indbygget modsætningsforhold imellem semantikens mål om at redegøre for de kontekstuafhængige sandhedsbetingelser for sætninger i naturligt sprog og den omstændighed at tolkningen af gradsadjektiver normalt er kontekstafhængig.

Men selv når man koncentrerer sig om så forholdsvis enkel en konstruktionstype som (1) er der mange andre knaster, både med semantik og syntaks. Én af de semantiske er forholdet imellem APer der indeholder gradsmodifikation og dem der ikke gør, som i (3):

- (3) a. han er for stor
 b. han er stor

Én af de syntaktiske knaster i den forbindelse er at gøre rede for (attributive) par som (4):

- (4) a. han er for stor en mand
 b. *han er stor en mand

¹ Nyttige oversigter gives i Barbiers (1992), Delsing (1993), og Silva-Villar & Gutiérrez-Rexach (1998).

En anden er den jeg vil se nærmere på her. Den illustreres af par som (5) over for (6):

- (5) a. han er **for** stor **til** at holde i hånden
 b. *han er stor **til** at holde i hånden
- (6) a. han er **for** stor at holde i hånden
 b. han er stor at holde i hånden

Umiddelbart adskiller gradsmodifikatoren *for* (a) fra (b)-eksemplerne, mens præpositionen *til* adskiller (5) fra (6). Men to andre faktorer spiller ind ved tolkningen af dem:

- (7) a. Fastlæggelsen af hhv. subjekt og objekt for *holde*.
 b. Fastlæggelsen af akcentueringen af *holde* som enten stærk eller svag. Ved svag akcentuering er der tale om et inkorporerende prædikat.

Ordnet efter (7)(a) får vi paradigmet i (8):

(8)	5 a i		han	er	for	stor	til	at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	5 b i	*	han	er		stor	til	at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	6 a i	*	han	er	for	stor		at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	6 b i	*	han	er		stor		at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	5 a ii		han	er	for	stor	til	at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	5 b ii	*	han	er		stor	til	at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	6 a ii	*	han	er	for	stor		at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	6 b ii	*	han	er		stor		at	<u>t</u>	holde	<u>x</u>	i	hånden
	5 a iii		han	er	for	stor	til	at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
	5 b iii	*	han	er		stor	til	at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
	6 a iii		han	er	for	stor		at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
	6 b iii		han	er		stor		at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
	5 a iv		han	er	for	stor	til	at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
	5 b iv	*	han	er		stor	til	at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
	6 a iv		han	er	for	stor		at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden
6 b iv		han	er		stor		at	<u>x</u>	holde	<u>t</u>	i	hånden	

Her er t anafor til *han*, mens x er et latent argument. *Han* skal således tolkes som logisk subjekt for *holde* i eksemplerne over strengen, som logisk objekt i dem under.

Blandt de acceptable er der en klar overvægt af (a)-eksempler (6 mod 2) – dvs. eksempler med *for*. Men hvad er deres syntaks? Mere specifikt, hvad er relationen imellem adjektivet *stor* og de flg. hhv. *at*- og *til at*-infinitivkonstruktioner?

Min påstand vil være den at der ikke *er* nogen syntaktisk relation imellem dem. Hverken *til at* eller *at*-infinitiven er komplement til *stor*. Det er nemmest at dokumentere for *til at*-infinitiven. Hvis den var skulle (5)(b) være grammatiske på samme måde som:

- (9) a. han er **god** til at t holde x i **hånden** ($\langle \rangle$ (5)(b)(i))
 b. han er **god** til at t **holde** x i hånden ($\langle \rangle$ (5)(b)(ii))
 c. han er **god** til at x holde t i **hånden** ($\langle \rangle$ (5)(b)(iii))
 d. han er **god** til at x **holde** t i hånden ($\langle \rangle$ (5)(b)(iv))

I modsætning til *stor* kan *god* altså have en *til at*-infinitiv som komplement. Det understreges af et eksempelpar som

- (10) a. Peter er **for** [_{AP} god **til**₁ at stave] **til**₂ at vi gider spille *Scrabble* med ham
 b. Peter er **for** [_{AP} stor] **til**₂ at vi gider spille basketball med ham

Det er konstruktioner af typen *for+Adjektiv+til*₂ jeg vil koncentrere mig om i det følgende.

Syntaks

Hvis infinitiverne ikke er komplement til *stor*, hvad er de så? Og hvad adskiller dem fra hinanden? Se på disambigueringerne af de inkorporerende (5)(a) og (6)(a) sat ind som

- (11): (5)(a)(i) Han er for stor til at t holde x i **hånden**
 (5)(a)(iii) Han er for stor til at x holde t i **hånden**
 (6)(a)(i) *Han er for stor at t holde x i **hånden**
 (6)(a)(iii) Han er for stor at x holde t i **hånden**

Her er (6) kun mulig hvis det latente led fortolkes som subjekt for *holde*, mens begge versioner af (5) er mulige. Den syntaktiske funktion af de latente led er ligegyldig i (5), men signifikant i (6). Det understøttes af parafraser til (5) med både aktiv og passiv form af *holde*:

- (12) a. Han er for stor til at blive holdt i **hånden** (svarer til (5)(a)(i))
 b. Han er for stor til at man holder ham i **hånden** (svarer til (5)(a)(iii))

Tilsvarende parafraser er ikke mulige for (6):

- (13) a. *Han er for stor at blive holdt i **hånden**
 b.. *Han er for stor at man holder ham i **hånden**

Til har mao afgørende indflydelse på fortolkningsmulighederne af par som (5)-(6).

Til

Det er den præposition der er tilmålt flest spalter i ODS – 237! Der gives 7 overordnede kognitive anvendelsesdomæner, fra det konkret rumlige over det tidslige til mere abstrakte domæner som forandring, hensigt og målsætning, og der identificeres 51 hovedbetyd-

ninger med adskillige sekundære anvendelsestyper. En detaljeret udredning er selvsagt næppe på sin plads her, så jeg trækker bare et par relevante forhold frem.

- (14) a. *Til* er etymologisk beslægtet med moderne tysk *Ziel* ‘mål’ eller ‘hensigt’.
b. Det er et fællestræk for præpositioner at sætte noget i relation til noget andet.
c. ODS (sp. 1156) karakteriserer det fjerde almene kognitive domæne for *til* som følger:

angivende retning, sigte, (ind)stilling, der ikke er forbundet m. nogen (tydelig) rumlig forestilling, ell. angivende det forhold, at noget er beregnet for, har gyldighed for, henblik paa ell. angaar en ell. noget.

Disse tre karakteristika vil jeg udnytte i et forsøg på at udrede et af de mere kontroversielle spørgsmål omkring gradsadjektivernes semantik, nemlig antagelsen om at tolkningen af et gradsadjektiv selv i positiv form forudsætter en *sammenligningsdimension*, en *sammenligningsklasse* og en *sammenligningsnorm*, konvergerende i en *gradsskala*.

Fortolkningsparametre

En *sammenligningsdimension* er en abstraktion fra det pågældende adjektivs leksikalske betydning, fx ‘fysisk udstrækning’ abstraheret fra *bred*. Man kan sammenligne egenskaber ved samme genstand ved to forskellige adjektiver forudsat de deler sammenligningsdimension:

- (15) a. Den reol er bredere end den er høj
b. *Den reol er bredere end den er dyr

En *sammenligningsklasse* er et modelteoretisk konstrukt. Her er betydningen af prædikatet groft sagt mængder af genstande. Betydningen af *stor* er fx den mængde af genstande i diskursuniverset der sandfærdigt lader sig beskrive som *store*. Allerede den formulering antyder nogen af de cirkulære besværligheder man har med at give en formel semantisk analyse af gradsadjektiver. Her kommer derfor begrebet *sammenligningsklasse* ind i billedet. For at kunne evaluere sandhedsværdien af en sætning som

- (16) Peters bold er stor

- foreslås det at prædikatet *bold* indskrænker diskursuniverset til bolde, der på den måde bliver den relevante sammenligningsklasse. Hvis man applicerer prædikatet *stor* på denne

klasse medfører det en *trevejs* inddeling i hvad vi kan kalde tre applikationsmængder: klart store, klart ikke-store og muligvis-store bolde. Hvis referenten for udtrykket *Peters bold* i (16) er i applikationsmængden ‘klart store’ er sætningen sand, hvis den er i applikationsmængden ‘klart ikke-store’ er den falsk, og hvis den er i det Ewan Klein (1980) kalder ‘the extension gap’ – nemlig applikationsmængden ‘muligvis-store’ – er der skabt basis for forhandling, evt. ved at fintune betydningerne af hhv. *stor* og *bold*, og dernæst applicere *stor* igen, denne gang på medlemmerne af ‘the extension gap’ selv. Hvorom alting er, der etableres i sætningen en sammenligningsklasse – her ved prædikatet *bold* eller ved referenten for *Peters bold* – dvs. en delmængde af genstande i diskursuniverset som betydningen af *stor* skal virke på.

Men det er ikke altid tilfældet at et gradsadjektiv kun lader sig anvende på en sammenligningsklasse, eller at taleren vil acceptere at det er denne klasse der alene udgør det domæne adjektivet skal virke på. Tag et eksempel som

(17) Peters bold er dyr

Hvis samtalen drejer sig om en nogenlunde rimelig og retfærdig fordeling af julegavepenge på familiens børn er det ikke prisen på *bolde* der er til debat, men derimod prisen på legetøj og julegaver. Der er her tale om et noget mere diffust sammenligningsgrundlag. Her træder begrebet *sammenligningsnorm* ind. En sammenligningsnorm defineres i forhold til en sammenligningsklasse, ikke i forhold til dens medlemmer (bolde), men derimod i forhold til de klasser der *inkluderer* den (legetøj, julegaver, og i sidste ende genstande generelt), og som *inkluderes af* den (basketbolde, tennisbolde, etc.). En sammenligningsnorm etableres således ved inferens fra en sammenligningsklasse og en sammenligningsdimension, i det aktuelle tilfælde dimensionen ‘pris’ abstraheret fra *dyr* og klassen ‘bolde’ etableret ved *bold*.

Disse tre forskellige parametre – dimension, klasse og norm – konvergerer i en *gradsskala*, så vidt jeg ved det seneste trin i formalsemantikkens behandling af gradsadjektiver. Især Christopher Kennedy og Louise McNally har i en række artikler (Kennedy 1999; Kennedy & McNally 1999, 2002) udviklet en egentlig gradskalkyle som jeg vil ta-

ge udgangspunkt i. Jeg nævner blot det der set fra mit aktuelle synspunkt kan være interessant:

- (18) Betydningen af gradsadjektiver antages at afbilde deres argumenter på en ordnet gradsskala i en eller anden dimension (fx pris, størrelse, vægt, udstrækning, osv.) abstraheret fra adjektivet. De samme dimensioner må antages at indgå i *qualia*-beskrivelsen af genstande.

Den ekstensionale betydning af *stor* kan herefter noteres som i

- (19) $[[[_A \text{ stor}]]] = \lambda x. \exists g \exists i [C(g) \ \& \ \text{størrelse}(x, C(i)) \ \& \ i \succcurlyeq g]$

- hvor x er en genstand og i et indextal for størrelsen af x . **Størrelse** er sammenligningsdimensionen abstraheret fra *stor*. C er de kontekstafhængige begrænsninger der fastlægges af sammenligningsklassen og/eller sammenligningsnormen, mens g er den grad på en skala der fastlægger det nedre ‘cutoff point’ for ‘klart-store’ genstande under C . Enhver genstand er mao *stor* hvis der blandt dens egenskaber er én for størrelse med et indextal der under de givne kontekstuelle begrænsninger er større end eller lig med g . Om dette er udtømmende som karakteristik af betydningen af *stor* er dog et andet spørgsmål som jeg vender tilbage til.

Betydning som fortolkningsinstruktion

Uden nærmere diskussion vil jeg nu tillade mig at betragte betydningen af grammatiske formelementer – herunder præpositioner – som *fortolkningsinstruktioner*. At tilegne sig et sprog – dvs. at lære en grammatik – er at tilegne sig en fortolkningsnøgle. Men hvad er det *til* instruerer om?

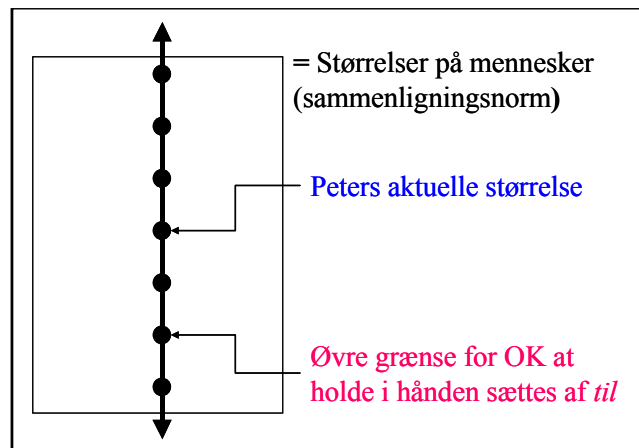
Jeg vil nærme mig svaret ved at give en uformel tolkning af (5) som i (20). Antag at *han* refererer til en person, **Peter**; *han* etablerer mao sammenligningsklassen ‘mennesker’:

(20) Uformel tolkning af (5)(a)(i) og (iii):

Det ville være i orden (efter (5)(a)(i)) at Peter holdt nogen i hånden eller (efter (5)(a)(iii)) at nogen holdt Peter i hånden *hvis blot Peter var mindre end han er*.

Formuleret inden for rammerne af det begrebsapparat jeg skitserede ovenfor vil det sige at *til* instruerer tilhører om at sætte en grad på en størrelsesskala inden for kontekstbegrænsningen *C*, der tjener som *øvre* grænse for hvor stor man efter talers mening må være for at det er OK at holde i hånden. . Det kan illustreres som i

(21) = **Mennesker (sammenligningsklasse)**

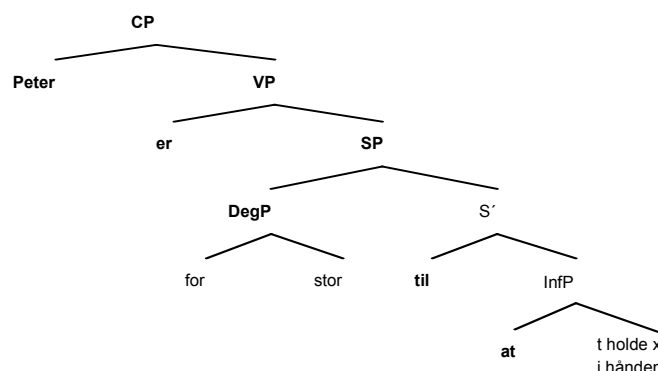

Indextallet for Peters størrelse ville være større end indextallet for e større end indextallet for denne øvre grænse. Sætningen siger mao ikke noget om hvor *stor* Peter er – endsige om han overhovedet er *stor* af en person at være. Alt hvad den siger er blot at Peter efter talers mening er større end grænsen for hvornår det er OK at holde i hånden. Jeg vender tilbage til spørgsmålet om hvorvidt det altid er en *øvre* grænse der sættes af *til*.

Syntaks igen

Hvad betyder det for syntaksen? Uden at gå nærmere ind på hele ræssonnementet vil jeg nu påstå at det er *til* der er kernen i prædikativet. Vi ville få en (minimalistisk inspireret) repræsentation af den syntaktiske struktur som i

(22)

‘SP’ står for ‘Scale Phrase’. Det er en funktionel kategori der har et obligatorisk grads-syntagma (her forkortet ‘DegP’, for ‘Degree Phrase’) som specifikator og (her) et infinitivsyntagma som komplement. Lad mig uddybe nogle af disse påstande.

At specifikatoren obligatorisk er et *gradssyntagma* dokumenteres af at (5)(b)(i) er ugrammatisk: **han er stor til at holde i hånden*.

At det alligevel ikke er *for* der er kernen i den overordnede konstruktion fremgår af at det kan erstattes af andre gradsmodifikatorer, fx *temmelig*, *meget*, *tilpas* og – med anden ordstilling i gradssyntagmet – *nok*. Dem vender jeg kort tilbage til.

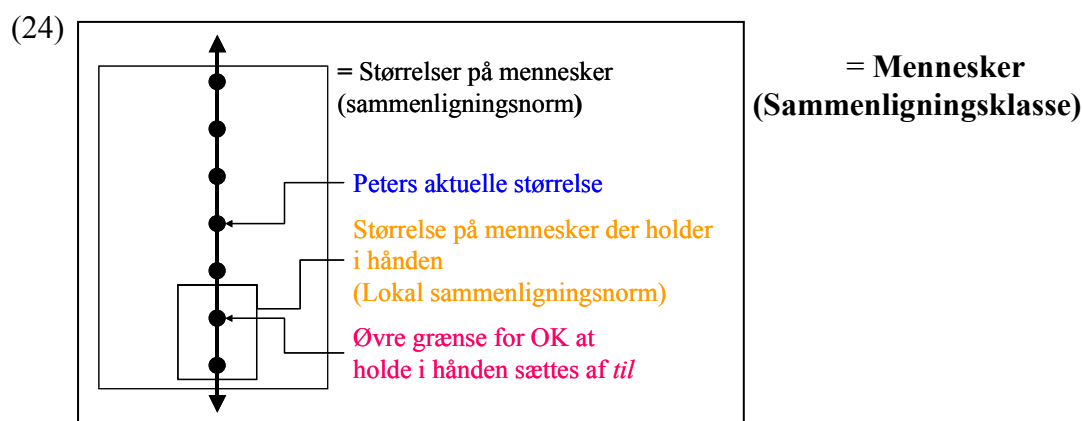
Semantik

De næste påstande drejer sig om semantik. Den første er at kernen *til* giver instruktion om at sætte en grad på en skala langs en dimension abstraheret fra adjektivet *stor*. Som anført i (19) formodes denne dimension at være *størrelse*. Men jeg er ikke sikker på at det er den dimension der er den mest relevante i dette tilfælde. Der er snarere tale om en *tidsdimension*. Udsagnet er typisk et udsagn om Peters *alder*. Samtidig er det sandsynligt at Peter er et *barn*. Jeg tvivler på at nogen ville finde på at sige om sin gamle far at han er blevet *for stor* til at køre bil, *bare* fordi han lige er fyldt firs. Peter kunne dog også være en lidt ældre teenager der er ved at vokse fra holde-i-hånden-epoken og på vej ind i en lidt mindre uskyldig fase af sit liv. Det kunne derfor se ud til at sammenligningsdimensionen *størrelse* – ofte abstraheret fra *stor* – kan ændres lokalt til *alder* i en kontekst hvor *stor* fortolkes som det foreløbige resultat af endnu ikke afsluttet vækst. Abstraktionen af den relevante dimension er således i sig selv situationsbestemt. Men fortolkningspotentialer er til stede uafhængigt af situationen. At det er det må så vidt jeg kan afgøre skyldes komplementets semantik, *det at holde-i-hånden*. Men hvad er det for en relevant semantik der er knyttet til komplementet?

Min påstand er at der – i konsekvens af Grice’ske samarbejdsprincipper – *etableres* en semantisk sammenhæng imellem den dimension der abstraheres fra adjektivet og komplementet. Eksemplerne i (23) er umiddelbart vanskeligt fortolkelige, men kan kontekstualiseres:

- (23) a. ?Peter er for stor til [at det regner]
b. ?Peter er for stor til [at pigerne i klassen kan tale engelsk]

Den valgte dimension indgår altså også i komplementets semantik. En naturlig forklaring på det kunne være at komplementet bidrager til at fastlægge en *partiel* skala, nærmere bestemt ved at *indskrænke* den globale sammenligningsnorm (størrelsen på mennesker) til en lokal (størrelsen på mennesker der holder i hånden), som illustreret i (24):

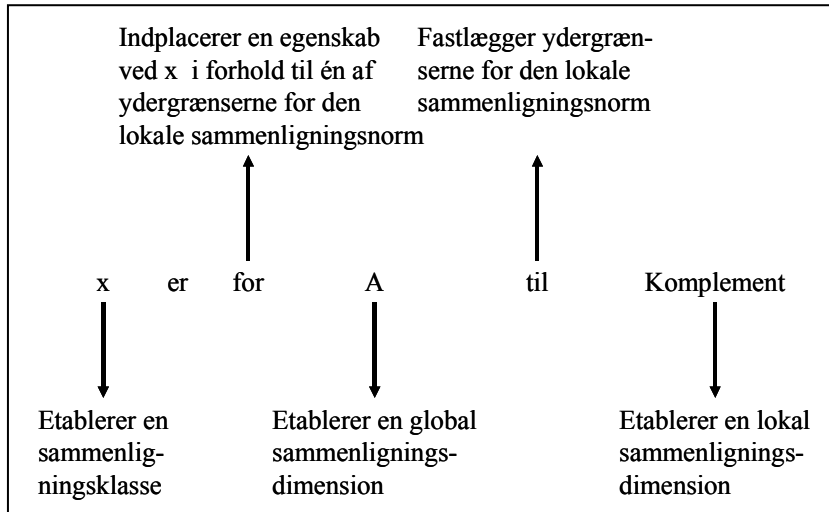
Til bliver på den måde en relation imellem to gradsskalaer, hvor dets komplement afbilder en partiel, lokal skala på den globale skala abstraheret fra adjektivet.

Jeg kan nu også vende tilbage til spørgsmålet om, hvorvidt *til* altid sætter en *øvre* grænse på en skala. *Stor* er det ene medlem af et såkaldt *polært antonym-par*, hvis andet medlem er *lille*. Vi kan således også have:

(25) Peter er for lille til at holde i **hånden**

Hvis det er rigtigt at prædikatet *holde i hånden* etablerer en lokal sammenligningsnorm som skitseret, så ville en tese om at *til* altid fastlægger en *øvre* grænse for (25) indebære at *til* her sætter en *øvre* grænse for den acceptable *lidenhed* for personer der holder i hånden. Men det forekommer mere naturligt at foreslå en tolkning hvorefter *til* fastsætter en *nedre* grænse på den lokale skala for det at holde i hånden. Det er bl. a. ikke længere et spørgsmål om det acceptable i, men derimod om evnen til, at holde i hånden. Med denne modifikation kan jeg nu opsummere instruktionssemantikken af *for+Adjektiv+til*-konstruktioner generelt som i:

(26)

Der er mao tale om en høj grad af semantisk samarbejde imellem forskellige dele af konstruktionen ved etableringen af, og fastlæggelsen af grænser for, lokale dimensioner og indplaceringen af egenskaber ved genstande i forhold til dem. Og bemærk endelig at selv adjektiver der normalt ikke anses for gradsadjektiver, samt andre prædikatsagtige udtryk, kan etablere globale dimensioner:

- (27) a. Han er for *død* til at kaste liv over det selskab
b. Han er for *meget direktør af den gammeldags skole* til at vi gider forhandle med ham
c. Han er for *lidt Tarzan* til at begå sig i det selskab

Disse muligheder følger af den foreslåede syntaks hvorefter *for* er kerne i det gradssyntagma der fungerer som specifikator for *til*, og som har det prædikatsagtige udtryk som sit interne komplement. Bemærk at dette komplement *tilskrives* graduerbarhed af kernen. Hvis det strider mod det leksikalske valg skal det ekspliciteres. Derfor er (28) ugrammatiske.

- (28) b. *Han er for direktør af den gammeldags skole til at vi gider forhandle med ham
c. *Han er for Tarzan til at begå sig i det selskab

Andre gradsmodifikatorer

Men der er mange andre gradsmodifikatorer end *for*, fx dem i (29):

- (29) a. Peter er {*meget* | *temmelig* | *frygtelig* | *grumme* ...} stor til at holde i **hånden**

- b. Peter er stor *nok* til at holde i **hånden**
- c. Peter er *tilpas* stor til at holde i **hånden**
- d. Peter er *lige* til at holde i **hånden**
- e. *Peter er *større* til at holde i **hånden** (end sin søster)

De fortolkningsmæssige mekanismer er de samme for (29)(a) som de er for udtryk indledt med *for*. Men kun *for*-udtryk kan negeres, og de hverken præsupponerer eller implicerer sagforholdet, i modsætning til udtryk med de øvrige modifikatorer i (29)(a), der implicerer det:

- (30) a. Peter er (ikke) for stor til at holde i hånden $\supset$ Peter enten holder eller holder *ikke* i hånden
 b. Peter er (*ikke){meget, temmelig ...} stor til at holde i hånden $\supset$ Peter holder i hånden

For (29)(b) forholder det sig lidt anderledes. Her instruerer *til* om eksplicit at indsætte en *nedre* grænse for hvor stor man kan være for at holde i hånden, og gradsmodifikatoren indplacerer Peters størrelse *inden for* denne nedre grænse. Dette ændres til den *øvre* grænse ved omvendt polaritet, men størrelsen indsættes stadig indenfor:

- (31) Peter er lille nok til at holde i hånden $\supset$ Det er OK for Peter at holde i hånden

I (29)(c) indplacerer *tilpas* Peters størrelse som nær ideel for den lokale dimension.

Udtrykket med *lige* i (29)(d) er specielt ved at der ikke etableres nogen global dimension. (32) er ugrammatisk

- (32) *Peter er lige stor til at holde i hånden

Som eneste gradsudtryk indplacerer *lige* hele *personen Peter* i klassen af ting man kan holde ud at holde i hånden, eller som det er nemt at holde i hånden. I forbindelse med andre modifikatorer angiver det en minimal overskridelse af den etablerede lokale grænse:

- (33) Peter er *lige* stor/lille *nok* til at holde i hånden

Komparativer

Adjektivet i (29)(e) er en komparativ. Men det er ikke det der gør at den er ugrammatisk. Grunden er snarere at konstruktionen påtvinger en tolkning af *til at*-infinitiven som komplement til *stor*, og det kan den som nævnt ikke være (sml. (10)). Naturligt nok er gradbøjning reserveret for gradsadjektiver – den samme klasse der tillader gradsmodifikation. Dette sammenfald har derfor betydet at man betragter komparativsmorfemet {-re} som en form for gradsmodifikator, hvilket understøttes af at det ved ‘lange’ adjektiver erstattes af *mere*.

Der har – i det mindste indtil fornylig – været forholdsvis stor enighed om at komparativkonstruktioner kunne repræsenteres syntaktisk som i

(34) Peter er [_{AP} [_{AP} større] [_{PP} end [_{CP} hans søster (er) [_{AP} e]]]]

Det kan der muligvis argumenteres for i engelsk, men næppe i dansk, på grund af distributionen af *hans* og *sin*; jf.

- (35) a. Peter er større end **sin** søster (Komplementet til *end* må være DP (eller NP))
b. Peter er større end **hans** søster **er** (Komplementet til *end* må være CP (eller S))

Jeg forestiller mig i stedet at komparativer har den syntaktiske struktur (22), men med de forskelle at det her er korrelativet *end* der er kernen i hele konstruktionen, og {-re} der er kernen i den specificerende DegP. Det er den positionelle konkurrence imellem *til* og *end* der ligger bag ugrammatikaliteten af (29)(c). Komparativen **kræver** *end* som korrelat – derfor tvinges man til at tolke *til at*-infinitiven som komplement til *stor*.

Konklusion

Semantikken af gradsudtryk er stadig ikke endeligt fastlagt. Jeg har fx ikke sagt noget om andre typer af antonympar end de polære. Men hvis den skal fastlægges må det så vidt jeg kan se ske efter retningslinjer som dem jeg har skitseret her. Et af de udestående problemer bliver konsekvenserne for Freges princip om semantisk kompositionalitet – at betydningen af et komplekst udtryk beregnes fra betydningen af dets dele plus betydningen af de regler hvorefter det er dannet. Men hvis betydningen af fx *stor* i en *for stor til at*-konstruktion først kan fastlægges når komplementets semantik er fastlagt forekommer det

mig at dette princip enten bliver tomt – som nogle allerede har argumenteret² – eller må revideres. Og det afhjælper ikke problemet at henvise fortolkningen af gradsudtryk til pragmatikken. Det flytter bare aben.

Litteratur

- Barbiers, S. 1992: Adjectives as Auxiliaries of the Noun Phrase. I: Bok-Bennema, R. & Hout, R. v. (udg.), *Linguistics in the Netherlands*. Amsterdam: John Benjamins: 13-24.
- Delsing, L.-O. 1993: *The Internal Structure of Noun Phrases in the Scandinavian Languages. A Comparative Study*. Ph.d. – thesis. Department of Scandinavian Languages. University of Lund.
- Janssen, T. M. V. 1997: Compositionality. I: von Stechow, A. & ter Maalen, A. (udg.), *Handbook of Logic and Language*. Amsterdam: Elsevier: 417-473.
- Kennedy, C. 1999: Gradable Adjectives Denote Measure Functions, not Partial Functions. *Studies in the Linguistics Sciences* 29: 65-80.
- Kennedy, C. & McNally, L. 1999: From Event Structure to Scale Structure: Degree Modification in Deverbal Adjectives. I: Matthews, T. & Strolovitch, D. (udg.). *SALT* 9. CLC Publications: Ithaca, NY.
- Kennedy, C. & McNally, L. 2002: Scale Structure and the Semantic Typology of Gradable Predicates. <http://www.upf.es/dtf/personal/louisemcnally/papers.htm>
- Klein, E. 1980: A semantics for positive and comparative adjectives. *Linguistics and Philosophy* 4: 1-45.
- Silva-Villar, L. & Gutiérrez-Rexach, J. 1998: Syntactic Position and the Interpretation of Temporal Adjectives. *Canadian Journal of Linguistics* 43: 97-120.
- Szabó, Z. G. 2000: Compositionality as Supervenience. *Linguistics & Philosophy* 23: 475-505.
- Szabó, Z. G. 2001: Adjectives in Context. I: Kenesei, I. et al. (udg.), *Perspectives on Semantics, Pragmatics, and Discourse*. Amsterdam: John Benjamins: 119-146.

² Jeg kan ikke gå nærmere ind på dette spørgsmål her. En grundig oversigt gives af Janssen (1997). Konkrete forsøg på at præcisere begrebet i almindelighed gives bl. m. a. af Szabó (2000), i forhold til adjektiver i særdeleshed, af Szabó (2001).